

In het vierde boek van Der minnen loep illustreert Dirc Potter zijn beschouwing over mannelijk en vrouwelijk overspel (zie Wereld in woorden pag. 475) met de liefdesgeschiedenis van Clytemnestra, Agamemnon en Aegistus.

Mannen hantieren zweerde ende wapen,
Sijn si ridder, sijn si knapen;
Vrouwen hantieren safte dinghen.
Daer om so scelen sy onderlinghen.
Wan sy dan onghenadighe zaken
Onderwinden hem te maken
Ende overtreden buter pleghe,
So wert him seldom eer off deghe,
Als Clytemestra is gheschiet,
Die hoirs mannes minne lyet,
Die wijl dat hi voer Troyen lach,
Daermen hem dicke striden sach.
Hi was der bester vorsten een,
Die daer was int heer ghemeen,
Ende was een coninc verre becant.
Aghamenoen was hi ghenant.
Thien jair sy te velde laghen
Ende binnen dien langhen daghen
So en quam hi niet tot sinen lande.
Clitemestra dede hem schande,
Want hi was hoir verre van,
Mer leyde liefde an enen man,
Die hoir te minnen was onghelijck,
Mer hi was van goede rijck.
Egistus so was sijn naem.
Si plach mit hem sonder schaem
Ende hi mit hoir int openbair
Staets te rijden haer ende daer
Ende maecte confuus also groot,
Dattet alle der werlt verdroot.
Al rede raemden sy te voren,
Hoe sy den coninc hoech gheboren
Ter doot sullen moghen bringhen,
Op dat si sonder sorghe hoer dinghen
Vrilick moghen staets hantieren
Ende dat lant onder hem regieren.
Sij ordoneerdent, als hij quaem,
Dat sy Egistus bij hoer naem
Heymelic ter eerster nacht,
Die daer op soude houden wacht,
Ende als sy him slapen hoerden
Souden si hem int bedde moerden.
Dit so docht him beyden goet.
Hier op hadden si frisschen moet
Ende deden malcanderen lief ende vrede

Na hoirre vulre onnutter zede.
Doe Troeyen ghewonnen wart,
Waren die Griecken dandre hart,
Om dat him tvolck vander stede
Menighen groten schade dede.
Mit groter wreder onghenade
Daden sy den Troysschen schade.
Alle hebben sise doot ghesteken
Om Achilles wel te wreken
Ende menich edel vorste groot
Die daer waren ghebleven doot.
Wive ende kinder ontgouden dat.
Si destrueerden alle die stat,
So dat sy grote ghenade songhen,
Beyde ouden ende jonghen.
Sonderlinghe der maechden scharen,
Die groter vorsten kinder waren,
Ende vrouwen van goeder zede
Riepen ghenaden ende vrede,
So dat vele der Griexscher heren
Vrouwen ende maechden wouden eren.
Sij deden hem ghenade groot
Ende beschuttense voerden doot.
Elck nammer twee, drie off meer
Ende voerdense mit hem over tmeer,
Dat si haer live mochten behouden,
Dair sise oick eren wouden.
Cassandra, die edele vorstinne,
Pryamus dochter, wijs van sinne,
Socht an Agamenon ghenade,
Om dat hi die overste was van stede.
In doechden deerden him hoir claghen,
Hi voerdse met hem tsinen maghen.
Nu heeft Clytemestra verstaen,
Dat hoir hoir man is afghegaen
Ende brinct een ander wijff te huus,
Daer sy off worden soude confuus.
Si sprac Egisto, horen ghesel:
'Nu gaen onse dinghen wel.
Ic heb ene redelike zake,
Off yemant waer die op ons sprake,
Dat ic mit reden minen heer
Doden mach ende al mit eer,
Want hi brenct een ander wijff,
Daer hi mede versmaet mijn lijff.'
Ay hoert des valsches wives reden,
Hoe sy dat yser beghint te smeden
Om te maken enen crommen naghel!
Si en was rechtveerdich noch behaghel,
Doe sy tymmerde dat opset

Soe boesliken teghen der eren wet.
Doch also sijt vat ontstack,
So taptesijt uut dat altoes lack.
Daer en bleeff gheen doeghet in,
Want vol venijns so was haer sin.
Die edele vorst quam tsinen hove
Ende bracht die vrouwe van hoghen love
Om hoir lieve ende eer te doen.
Clitemestra was also koen
Dat sy den coninc teghen gaet
Ende toecht hem een vriendelic ghelaet;
Mer dat was inder herten dorre.
Wapen over die valsche snorre,
Die wail wiste in waren dinck,
Dat hire wail mede ommeghinck
Ende niet dan doecht en yaechde,
Daer sy zeer luttel na vraechde!
Want sy en liets dair om niet
Si en dede dat die duvel riet,
Also si mit Egisto raemde.
Snachs, alst bijder tijt bethaemde
Dat hi rusten soude wat,
So en was Egistus niet soe lat
Hi en dede sijn dinghen mitten wive
Ende beroifden vanden live
Den besten een die sporen spien.
God gonne ons, dat wy moeten vlyen
Sulke wiven ende sulken raet,
Daer niet in en is dan quaet!

Als een wijff hoer minne wandelt
Soe is die man qualick gehandelt,
Wantsi beyde verliesen eer.
Dats te verstaen in sulker weer,
Alssy boverye hantieren.
Mair dat mannen hoir liefde mutieren
Ende legghense ter ander stede,
Al heeft dat wijff daer om onvrede
Ende onghenuecht in hoirre herten,
Hoer eer en lijt daer off gheen smarte.
Die man en wert oick niet gheschint
Off hi in doechden erghent mint,
Ende waert oick dat hi zwacheit dede,
Op dattet waer tot sulker stede,
Daer gheen eer en waer te breken,
So en soudmens him gheen schande spreken.
Ende woudment him in schimp verkeren,
Mit lachen mach hi dat verweren.
Doch sijn sin des wel oircondet,
Dat hi voer Gode heeft ghesondet;

Mer des en boert hem ghene schande,
Te spreken naden eertschen lande.
Nu sijn dan die vrouwen menigherley
Ende maken hier off groot gescrey
Ende segghen: 'Sal mijn man dat doen,
So wil ic oick in dat sayson,
Ic en wil lijden niet meer dit wee,
Doet hijs een, soe doe ics twee'.
Ende willent daer gheliken dan,
Dat si schaffen ende die man.
Trouwen, tis een groot gheschil,
Der mannen ende der vrouwen wil.
Vander mannen onghestede
En valt niet dan een onvrede.
Mer onrechts groot ende veel rumoer
Comt vander vrouwen zwacke voer,
Die boven horen echten man
Enen vreemden trecken an.
Mit oirloff so spreec ic dese leer,
Behouden goeder vrouwen eer.
Winnet een man in oeverspel
Kinder, luttel ofte veel,
Die bliven bastaerde ende onecht,
Ten erve en hebben sy ghenen recht.
Mer der vrouwen sondighe zaken
En moghen gheen onterfnisse maken.
Een yghelic denc ende doe verslach,
Waer meest quaets off comen mach.
Souden him die vrouwen so saten,
Te visitieren vreemde straten
Ende gheselschap te hantieren,
Als die mannen dicke visieren,
Daer doch hoer eer niet bij en mindert,
Soe waer die wijflicheit ghehindert
Ende int ewighe slijck versmoert.
Wijflicke eer waer al verdoort,
Goede wiven mit suveren doecken
Waren dan verre te zoecken,
Vrouwelic eer verloer den camp.
God hoede ons voer sulken schamp!
Ach lieve vrouwen, die woerden laet,
Want als ghi selve te gronde gaet,
Soe merct ghi selve wel ter oirden
Dat ghi missegghet in sulken woerden.
Seyden u die predicare
Uuten boecken theilighe ware,
Hoe ghi schuldich sijt den man
Oetmoedichlic te volghen an
Ende hoe die vrouwen in menighen lande
Leven inder mannen bande

Ende wat groter zonde ghij doet
Als ghi daer teghen set den moet,
Sonder twivel ghi soud u duck
Beraden in dat selve stuck,
Eer ghi mit wreden sinnen stout
Teghen die mannen spreken sout.
Mer sommighe die, die cappen draghen,
Castyen u al mit smekende slaghen
Ende gaen den wech van rechte boeven,
Om dat si uwer liefden behoeven.
Sy en wisen u niet den rechten vaert,
Want sy soecken alle den aert
Hoe si u tot hem trecken moghen.
Daer om slaen si al van oghen.
Ic hebt van sommighe wel ghehoert.
Tis jammer, datse niet die moert
En slaet daer si op deerde gaen.

Hier mede latic dat bestaen
Ende spreke van desen bosen wive
Die soe wredelic brocht van live
Den edelen vromen Agamenoen,
Die in ridderliken doen
Thien jair lanck hadde uut gheweest
Ende was die beste dairmen off leest
In dat grote Griexe heer.
Sij en sach niet an dat grote deer
Dat hoir selven kenlic lette.
Want si wass doch al vol smette
Ende was van also vulen seden,
Thadde gheweest veel meerre reden,
Datmen hoir dat hadde ghedaen.
Doch sij en es oick niet ontgaen:
Horrestis was hoerre beyder soon,
Hi was edel, starck ende schoon.
Doe hi dat vernam allegader,
Dat sijn moeder sinen vader
Hadde ghemoert in sulker wijs
Mit Egistus, horen amijs,
Quam hi over mit haesten groot
Ende sloechse beyde doot.
Dus hadde Clytemestra
Loon des daets, als ic versta,
Ende Egistus, die verrader.
God bedroefse beyde gader!